

NieuwsFlits Andragologie nummer 10 december 2010

Inhoud:

A. KringNieuws

1. 2010 Oogstjaar; 2011 Nieuwe doelen
2. Officieel adres secretariaat en bibliotheek
3. Vrijwilligers gevraagd met training vooraf
4. Alumnibijeenkomst op zaterdag 12 maart 2011
5. Universiteitsdag volgend jaar week eerder op 28 mei 2011
6. IM Peter B. Defares
7. IM Herman Engelhard
8. Verslag AUVdag op 6 november 2010
9. Verslag Event met Egbert Tellegen 25 nov 2010

B. Programma voorjaar 2011

10. Werkplaatsreeks Andragologie Joseph Kessels
11. Ontwerpde onderzoek reeks Gerard de Zeeuw
12. Colleges organisatieontwikkeling (coördinator Matthieu Karel)
13. Filosofiereeks De integratie-utopie Hans Achterhuis en Nico Koning
14. Drie actieve colleges Urban Education Ton Notten
15. Opgave en vooraf betalen van de colleges is nodig!
16. Hoe word ik lid?
17. Informatie te verkrijgen over de Kring

Met nadruk wordt vermeld: opgave voor alle onderdelen van het programma is ook mogelijk voor niet-andragologen.

A. KringNieuws

Ad 1. 2010 Oogstjaar; 2011 Nieuwe doelen

Het afgelopen jaar was een oogstjaar. Voor 2011 is er opnieuw gezaaid. Met de opening op 15 oktober jl. van het secretariaat en de bibliotheek door de vicevoorzitter van het College van Bestuur de heer drs. Paul W. Doop is een mijlpaal gepasseerd en andragologie opnieuw op de kaart gezet. Bij de opening werden eveneens mooie woorden gesproken door mevr. drs. Carolyn Wever, interim directeur van de Amsterdamse Universiteits Vereniging (AUV), mevr. prof. dr. Janneke van Mens-Verhulst als oud-bestuurslid en door drs. Roderik Rensen, projectmanager bij ABN AMRO, namens de deelnemers aan de leergangen.

De openingsrede van onze voorzitter drs. Henk Wesseling kunt u lezen op www.andragologie.eu bij Actueel: *Rede van Henk Wesseling bij opening Andragologie Bibliotheek*

De in gebruik genomen ruimte ligt aan de Sarphatistraat 104 en heeft een secretariaat en een bibliotheek. Hier zijn enkele werkplekken voor onderzoekers ingericht. Eén wordt gebruikt door de promovenda die bezig is met het onderzoek naar de Geschiedenis van de Nederlandse andragologie. Andere werkplekken zullen o.a. gebruikt worden voor onderzoekers binnen het in ontwikkeling zijnde **project Urban Education**.

Op het aan de officiële opening voorafgaande symposium Urban Education hebben de hoogleraren dr. Sjoerd Karsten, leerstoel beroepsonderwijs, de volwasseneneducatie en levenslang leren van de afdeling Pedagogiek, Onderwijskunde en Lerarenopleiding van de Faculteit Maatschappij en Gedragwetenschappen van de UvA en dr. Ton Notten, leerstoel Andragologie te Brussel en lector "Opgroeien in de stad" aan de Hogeschool Rotterdam hiervoor de aftrap gegeven. Dit in samenwerking met de heer Henk Krauwel, hoofd van de afdeling Jeugdonderwijs en Leerplicht Plus van de gemeente Amsterdam. De huur van de ruimte zal opgebracht worden door te ontvangen giften aan het Fonds Andragologie. Inmiddels zijn als eerste onze alumni, die studeerden tussen 1947 en 1967 benaderd, om hiervoor een gift of belastingvrije schenking te doen. In de loop van 2011 zullen alle 250 leden van de kring persoonlijk worden benaderd om aan het fonds bij te dragen en daarmee o.m. een uitbreiding van de leergangen en andragologisch onderzoek mogelijk te (blijven) maken.

De activiteiten van de kring zijn in het afgelopen jaar mogelijk geweest door de trouwe en enthousiaste medewerking van vrijwilligers uit de leden die telkens bereid waren voor begeleiding te zorgen bij de bijeenkomsten, events en de werkcolleges. Ook moet de vrijwel belangeloze inzet van alle docenten die colleges verzorgden en voordrachten hielden worden geprezen. Tenslotte ontving en ontvangt de kring de bereidwillige medewerking van het ILO, de IPOW, de FMG en het Facilitair centrum en het Servicecentrum IT. In het bijzonder heeft de verhuiscoördinator met zijn staf zich ingespannen om de inrichting van de bibliotheek en het secretariaat piekfijn te verzorgen.

Het bestuur is vol energie om zo mogelijk aangevuld met nieuwe leden en vrijwilligers ook 2011 tot een vruchtbaar jaar te maken. In het eerste half jaar zijn er ruim twintig colleges en bijeenkomsten waaruit u kunt kiezen en zich kunt aanmelden met het antwoordformulier aan het eind van deze NF10.

Ad 2. Adres Secretariaat en Bibliotheek

Op welke wijze is het Secretariaat bereikbaar? Post- en bezoekadres:

Universiteit van Amsterdam
Faculteit Maatschappij en Gedragwetenschappen (FMG)
AUV-kring Andragologie
Sarphatistraat 104 Kr. A 0.02
1018 GV Amsterdam

E-mail: andragologie@uva.nl

Telefoon 020 525 5880

Openingstijden bibliotheek voorlopig in overleg met de bibliothecaresse mevr. Bella van 't Noordende

Websites: www.uva-alumni.nl/andragologie en www.andragologie.eu

Ad 3. Vrijwilligers gevraagd met training vooraf

1.

Om de verschillende plannen te kunnen uitvoeren is er veel te doen voor vrijwilligers. Eigenlijk zijn alle leden ingeschakeld als vrijwilliger bij de doorgaande actie "Andragologen zoeken andragologen".

Nog steeds komen er berichten van alumni die na vijf jaar voor het eerst van het bestaan van de kring horen. Het is dus gewenst dat alle leden er alert op blijven om oud-studiegenoten op het bestaan en de activiteiten van de kring te wijzen en hun namen en e-mailadressen aan ons door te geven.

2.

Een eerste nieuwe klus om als vrijwilliger aan mee te doen is het benaderen van niet-leden om lid te worden. Er is een grote groep van 200 tot 250 alumni die nog geen lid zijn en waarvan we namen, telefoonnummers en e-mailadressen hebben. Deze groep willen we gaan benaderen en hiervoor zijn vrijwilligers nodig.

3.

In de loop van 2011 willen we het Fonds Andragologie onder aandacht van de leden brengen. Ieder lid zal een brief ontvangen met het verzoek om een gift of belastingvrije schenking aan het Fonds te doen. Het plan is om enkele weken nadat de brief is verstuurd degenen die niet hebben gereageerd te benaderen. Voor het houden van deze gesprekken worden vrijwilligers gevraagd. Om beslagen ten ijs te komen wordt vooraf een training aangeboden om met meer plezier en succesvol deze gesprekken te kunnen voeren.

Opgave voor 2 en 3 graag voor 22 januari a.s. bij Thea Cohen van het secretariaat via andragologie@uva.nl

Ad 4. Alumnibijeenkomst op 12 maart 2011 in de Eggertzaal, naast de Nieuwe Kerk, aan de Dam te Amsterdam.

De Eggertzaal is bereikbaar via 't Nieuwe Kafé aan de Damzijde.

Het is nu al bekend dat aan deze bijeenkomst zal worden meegewerkt door **dr. Albert Benschop**, wetenschappelijk medewerker voor het bijvak sociologie voor andragologen. De column zal worden uitgesproken door alumnus **drs. Andries de Jong** (68-76), indertijd redacteur van De Nieuwe Linie en het Welzijnsweekblad.

De uitnodiging en het volledige programma ontvangt u eind januari. Opgeven is alvast gewenst (zie aanmeldingsformulier aan het eind van deze NieuwsFlits).

Ad 5. Universiteitsdag 2011

Op de universiteitsdag van 12 juni j.l. hebben opnieuw een groot aantal leden van de kring 'acte de présence' gegeven. Bij de verschillende onderdelen was het leuk om telkens bekende gezichten tegen te komen en elkaar te kunnen begroeten en spreken. In 2011 is het de tiende universiteitsdag waarbij, zoals de rector magnificus mevr. Dymph van den Boom aankondigde, nog feestelijker zal worden uitgepakt dan gebruikelijk. Het bestuur wil graag bevorderen dat we met een grote(re) groep andragologen op deze universiteitsdag aanwezig zullen zijn. Vandaar de vraag om de datum alvast te noteren: **zaterdag 28 mei 2011.**

Ad 6. In memoriam van prof. dr. Peter B. Defares

Peter Defares is er helaas niet meer. Op 25 november moest deze sympathieke en gevoelige docent psychologie definitief van ons heengaan. Peter was een man die van het leven hield. Ondanks zijn ernstige ziekte wilde hij nog zoveel doen. Zijn 81 jaar zag je hem niet aan. Voor mij, ons, was hij de directe collega van prof. Ten Have in de jaren

zestig. Studenten zoals ik (1962- '67) herinneren zijn sterk bij het vak betrokken wijze van college geven. Zijn hoogleraarschap aan de universiteit van Wageningen betekende voor de ontwikkeling van de psychologie daar een geweldige stimulans.

Hij was een man begenadigd met een uitstekend verstand, het cum laude afstuderen en promoveren lieten dit zien. Op het terrein van het trauma- en stressonderzoek heeft hij baanbrekend werk verricht. Daarmee heeft hij zijn ervaringen als jongen van 13-16 jaar in een Japans gevangenenkamp in het toenmalige Nederlands Indië waarschijnlijk trachten te verwerken. Hij was in hetzelfde kamp als zijn vader ondergebracht en wist diens leven met het geven van eten dat voor hemzelf was bestemd, te redden. Na het vertrek van Ten Have heeft hij een actieve rol gespeeld in de democratische bestuursstructuur van de subfaculteit andragologie en was de eerste voorzitter van het paritair samengestelde Algemeen Bestuur van het IWA in 1970 - 1971.

De andragologie droeg hij een goed hart toe. Zelfs tijdens zijn ziekte bleef hij beschikbaar voor overleg, lezingen of gewoon een goed gesprek.

Binnen de kring van zijn familie en vrienden werd hij zeer gewaardeerd en lief gehad. De vele toespraken tijdens de crematieplechtigheid van 3 december laten daar geen twijfel over bestaan.

Wij, de psychologie en de andragologie kunnen het heengaan van Peter ten zeerste betreuren.

Prof. dr. René A.C. Hoksbergen, em. hoogleraar adoptie
2010

6 december

Ad 7. In memoriam van Herman M. Engelhard, psychiater psychoanalyticus

Op 30 november 2010 overleed Hermanus Marius Engelhard, zenuwarts, op 94 jarige leeftijd.

Hij was docent sociatrie, (inclusief de psychopathologie en de dieptepsychologie) één van de vijf verplichte vakken voor het doctoraal in de tijd van het SPI (Sociaal Pedagogisch Instituut), de voorloper van het IWA. Ook op het IWA heeft Engelhard nog gedoceerd. Werken van Sigmund Freud vormden de verplichte literatuur en ook een werk van Anna Freud: Das Ich und die Abwehrmechanismen.

Ik herinner me dat je tentamen deed bij Engelhard thuis. Je zat achterover op de divan. Ik dacht dat ik de stof goed had bestudeerd. Maar ter plekke leek het of mijn hersens ergens achter mij op de grond waren verdwenen. Ik zocht naarstig naar de juiste antwoorden. Dat leidde tot een 6-.

Engelhard zei altijd dat het niet de slechtste studenten waren die een laag cijfer haalden. Het kwam door je afweer tegen de stof. Daarom mocht je ook bij een 6- het tentamen overdoen. Dat heb ik niet gedaan.

Maar Engelhard was een intrigerende docent en mijn belangstelling voor de psychoanalyse was wel gewekt. Ik verdiepte me verder in Freud. Ik wilde toch wel beter begrijpen hoe mijn afweermechanismen hadden gefunctioneerd en hoe mijn Ich tijdens het tentamen zo vermorzeld was door Es en Ueberich.

Drs. Dinie Goezinne-Zijlman
PS

3 december 2010

Carien Engelhard, oudste dochter van Herman Engelhard, studeerde van 1969 tot 1976 aan het IWA en maakt zodoende deel uit van onze groep alumni andragologie.

Ad 8. Verslag AUVdag, Andragologie lezingen 6 nov. 2010

Thema van de middag: Andragologie als wetenschap van sociaal handelen

Was de studie andragologie haar tijd ver vooruit? Door: dr. Jaap van der Stel.

In verschillende domeinen van sociale arbeid worden sociale technologieën toegepast waarvan de wetenschappelijke en filosofische onderbouwing vraagtekens oproept. Een academische setting waarin kennis over sociale arbeid wordt geproduceerd en gesynthetiseerd ontbreekt evenwel. Met deze stelling begon van der Stel zijn presentatie.

In de vorige eeuw had de andragologie kunnen uitgroeien tot de wetenschap van het sociale handelen. Deze ooit populaire studie is echter in Nederland opgeheven omdat er geen consensus bestond over wat het "object" van de andragologie nu eigenlijk was. Ook de discussie of andragologie wel een wetenschap was of een opgewaardeerde hbo-opleiding speelde in die tijd.

De wereld om ons heen wordt steeds complexer en de samenleving ondergaat de ene na de andere crisis. Of sociale arbeid in die constellatie nuttig en noodzakelijk kan zijn, blijft echter in het vage. Er is steeds meer behoefte aan een filosofie en wetenschap van het sociale handelen die een theoretisch kader schept voor sociale opleidingen in met name het hbo en voor het nogal onoverzichtelijke beroepenveld.

Het systeemdenken en de filosofie van de Argentijns-Canadese filosoof Mario Bunge kan hierbij volgens van der Stel behulpzaam zijn. Deze hoogleraar in de theoretische natuurkunde en filosofie ontwikkelde een uitgebreide wetenschappelijke visie op verschillende sociale wetenschappen. Hij analyseerde politieke participatie en sociale ongelijkheid tussen burgers in verschillende samenlevingen. De andragologie in Nederland is niet te vroeg gestopt, maar is te vroeg van start gegaan, poneerde van der Stel tenslotte.

Burgerbetrokkenheid in een netwerksamenleving. Door: dr. Annemarth Idenburg.

De opkomst van de netwerksamenleving is een van de oorzaken van de snel groeiende complexiteit in de samenleving. De traditionele manieren waarop openbaar bestuur en burgers zich tot elkaar verhouden werken niet in een complexe maatschappij. De vraag is hoe de overheid burgers meer kan betrekken bij democratische processen? Hoe kan het openbaar bestuur de verbinding leggen met nieuwe vormen van burgeractivisme? Wat betekent dit alles voor de rol van beleidsmakers?

Deze vragen worden door de WRR gesteld in het kader van het project "vertrouwen in de burger". Dit sluit aan bij de uitdagingen en vragen waarvoor een filosofie en wetenschap van het sociale handelen zich gesteld ziet. De zelforganisatie van de burger is een lastig vraagstuk, omdat de overheid uitgaat van een centraal aanspreekpunt. Er zijn echter verschillende organisatie modellen, zoals een hiërarchische organisatie (top-down), een markt organisatie (vraag en aanbod), een commune organisatie (gelijkwaardigheid) en een netwerk-organisatie, waarin verschuivingen plaats vinden van vraag en aanbod, van een centraal aanspreekpunt en van kennis en macht. Karakteristieken van deze modellen zijn dat de beheersbaarheid telkens anders ligt. Er zijn ook steeds verschillende brugfunctionarissen nodig om problemen op te lossen. De rol van de overheid, maar ook van de burger dient telkens op de karakteristieken van organisatie, aanspreekpunt en mogelijkheden voor het oplossen van problemen te worden beoordeeld.

Discussie

Na afloop van beide lezingen ontstond een levendige discussie tussen de sprekers en de aanwezigen, geschat op 75 vooral oud-andragologie studenten, over concepten, theorieën en modellen van sociaal handelen. Beide lezingen hadden hiervoor een goede basis gelegd.

Drs. Adrie Winkelaar (73-82)

Ad 9. Verslag avondevent met Egbert Tellegen 25 november 2010

Een copieuze boekbespreking van Egbert's recent uitgekomen "Groene Herfst – Een Halve Eeuw Milieu".

Egbert Tellegen start met een indrukwekkende persoonlijke noot. Van sociologiekritiek via maatschappijkritiek naar milieukritiek. Vertrekpunt: hernieuwde kennismaking 1^e paasdag 1969 met zijn in de vroege jaren zestig volgeschreven twintig schriften met belevingen en ervaringen tijdens zijn opname in een psychiatrische instelling, die hij succesvol afsluit. Het zijn "pikzwarte bladzijden" uit zijn leven. Egbert is dan docent sociologie in Utrecht en schrijft kritische stukjes in het sociologenblad. Ongelooflijk: nog maar zo kort na de holocaust niets daarover bij de dan zo zelfgenoegzame sociologie. Hij ontwikkelt een grote gevoeligheid voor repressie en structureel geweld, waarvan hij ook veel gaat herkennen in de manier waarop de Maagdenhuisbezitters worden benaderd van deze en gene zijde. Hij is inmiddels wetenschappelijk medewerker op het Sociologisch Instituut van de UvA en "uitgeleend" aan de andragologen voor het bijvak 'sociologie voor andragologen'. Rond 1970 is hij gastdocent aan de New York University. In een land dat toen veel hectischer was dan nu en al met de milieuproblematiek bezig was. Hij maakt kennis met de ideeën van Karl Mannheim over functionele en substantiële rationaliteit. Egbert maakt in de VS de Eerste Dag van de Aarde mee, met als ondertitel: "Give The Earth a Chance". Terug in Nederland ruilt hij zijn lectoraat bij het IWA in voor een onafhankelijker risicovoller lectoraat Milieukunde, gericht op meerdere subfaculteiten. Het lectoraat wordt spoedig omgezet in een gewoon hoogleraarschap.

Je kunt om twee redenen non-fictie schrijven, aldus Egbert. Om een boodschap uit te dragen, of om orde op zaken te stellen. In sneltreinvaart behandelt hij op deze avond de verschillende hoofdstukken van het boek. Met boeiende citaten en uitspraken van diverse denkers en doeners. Eerste scharnierpunt in het boek: de jaren rond 1750 CE. Met de opvattingen van mensen als Malthus en Marx. Met de start in de westerse wereld van een ongelooflijke economische en entrepreneurale dynamiek die de hele wereld zal doortrekken. Tweede scharnierpunt: de jaren zestig van de twintigste eeuw. Het allerbelangrijkste van de jaren zestig is de ontdekking van het milieu! Voor die tijd is er wel allerlei natuurbescherming met aansprekende initiatieven. Maar nu dringt het besef door dat de mens een relatie heeft met die unieke planeet aarde en dat hij zich moet gaan afvragen hoe hij die relatie onderhoudt. De tegencultuur richt de aandacht meer op de menselijke binnenwereld weg van de exploitatie van de buitenwereld. Door de ruimtevaart worden we minder aangetrokken door de eindeloze sterrenhemel maar meer door de aarde als enige vanuit de ruimtecapsule herkenbare wereld. De club van Rome en de VN-conferentie te Stockholm in 1972 zetten milieubeleid en zijn institutionalisering op de kaart.

De opmerkingen tussen de enthousiaste toehoorders en Egberts vliegen ten slotte heen en weer. De vraag wordt gesteld of er sprake zal zijn van een ecologische andragologie? Het antwoord is: " Een ecologische andragologie? Nee hoor, de geschiedenis leert dat vormingsinitiatieven niet werken, het moet politiek-structureel! Er is overigens alle reden voor grote zorg ..."

Heerlijke koffie, thee en koekjes. We zijn met zijn tienden als toehoorders. Egbert signeert. Een prima avond!
Ernest Spronck (67-75) Drs.

B. Programma voorjaar 2011

Ad 10. Herhaling werkplaatsreeks wegens overintekening

Werkcollegereeks prof. dr. J. (Joseph) W.M. Kessels in het kader van het hoofdvak "Verkenningen van het andragologisch handelen"

Thema:

Andragologie en Sociaal Kapitaal in een Kennismaatschappij: Verkenningen van het andragologisch handelen vanuit het perspectief van kennisproductiviteit.

Reeks van vier colleges met de volgende onderwerpen.

Maandag 28 februari 2011: De ontwikkeling van een kennismaatschappij en de rol van kennisproductiviteit

Maandag 21 maart 2011 : Sociaal kapitaal, en de wijze waarop leren en ontwikkelen zich voltrekt in netwerken

Maandag 18 april 2011 : Innovatie als leerproces en vorm van sociale vernieuwing

Maandag 23 mei 2011 : Andragologisch handelen: interveniëren door middel van ontwerpgericht onderzoek

In deze reeks verkennen Joseph Kessels en de deelnemers de implicaties van veranderende maatschappelijke constellaties en veranderende rollen als burger en als beroepsbeoefenaar. De centrale vraag die Joseph Kessels in deze werkcollegereeks wil beantwoorden is: biedt het andragologisch handelingsrepertoire aanknopingspunten ten behoeve van zowel de emancipatie en zelfsturing van kenniswerkers als bescherming voor hen die daar onvoldoende zelfsturend hun weg in kunnen vinden.

Het is de bedoeling om de mogelijke antwoorden op de vraag en vooral de zoektocht ernaar te beschrijven in een publicatie met als titel: *Andragologie en Sociaal kapitaal in een kennismaatschappij: verkenningen van het andragologisch handelen vanuit het perspectief van kennisproductiviteit*. Op deze wijze wordt geprobeerd van de werkcolleges een plaats te maken voor actuele kennisproductie, waarin docent en deelnemers gezamenlijk optrekken. Deelnemers die de gehele reeks bijwonen en daarin actief participeren, ontvangen aan het eind een testimonium Andragologie en sociaal kapitaal in een kennismaatschappij, uitgegeven door de AUV-kring Andragologie van de Universiteit van Amsterdam.

Tijdstip werkcollege van 18.30 - 20.30 uur. Locatie: ILO, Zaal 1. 09, Spinozastraat 55, 1018 HJ Amsterdam, hoek Sarphatistraat.

Kosten voor het volledige programma: AUV-leden € 80. Niet-leden € 100.

Opgave bij andragologie@uva.nl Graag tegelijk met opgave betalen op ondervermelde rekening met vermelding van Kessels 2011.

Zie voor de volledige toelichting op het programma, werkwijze en studiemateriaal www.andragologie.eu

Ad 11. Werkcollegereeks Gerard de Zeeuw

Thema: *Ontwikkelen van wetenschappelijk onderzoek ten behoeve van sociale interventies.*

In het afgelopen jaar stonden de werkcolleges van prof. dr. Gerard de Zeeuw in het teken van het vinden van vormen van wetenschappelijk onderzoek ten behoeve van het ontwikkelen van nieuwe emoties, doelstellingen en andere ervaringen. Onderwerpen die daarbij aan de orde kwamen waren: beter oordelen, beter handelen, beter samenleven, beter ervaren - ondersteund via wetenschappelijk onderzoek.

Bij het uitvoeren van onderzoek ten behoeve van sociale interventies (inclusief andragologisch onderzoek) speelt het onderscheid tussen waarnemen en voelen een belangrijke rol. De vergelijking van waarnemingen leidt tot een conclusie - die kan worden bijgesteld -, de vergelijking van emoties leidt tot nieuwe emoties die slechts kunnen worden gekanaliseerd. Typerend voor het product van dergelijke kanalisaties is dat het mensen vrijwaart van machtsmisbruik.

De werkcollegecyclus van 2010/2011 zal onder meer in het teken staan van het leren toepassen van concepten zoals kanaliseren, coördineren en versterken.

Er wordt naar gestreefd om aan het eind van het jaar ter afsluiting van de reeks een publieke presentatie te houden van de behaalde resultaten.

De collegedata voor de komende maanden zijn: **vrijdag 18 februari 2011, vrijdag 1 april 2011, vrijdag 20 mei 2011 en vrijdag 24 juni 2011**, telkens van **10.00 - 13.00 uur**.

Locatie voor de colleges op 18 februari en 1 april in de Emmazaal, B0.10, Sarphatistraat 104, 1018 GV Amsterdam. (Naast secretariaat en bibliotheek Andragologie.)
College op 20 mei in zaal A 1.02 en op 24 juni in zaal A1.03, Roeterstraat 15, 1018 WB Amsterdam.

Kosten van deze werkcollegereeks:

AUV-leden € 80. Niet-leden € 100.

Opgave bij andragologie@uva.nl Graag tegelijk met opgave betalen op onder vermelde rekening met vermelding van De Zeeuw 2011

Ad 12. Colleges Organisatieontwikkeling (Matthieu Karel)

Een reeks van 8 colleges met vooraanstaande sprekers op het gebied van verandkunde en organisatieontwikkeling en een vervolg op eenzelfde reeks in voorjaar 2010.

Op verzoek van de deelnemers van het afgelopen jaar is het aantal colleges uitgebreid van 4 naar 8 colleges met bovendien, evenals dit jaar, als extra een afsluitende bijeenkomst met forumdiscussie tussen de verschillende docenten, alsmede testimoniumuitreiking.

21 januari - Prof. dr. Anton Cozijnsen (hoogleraar Verandermanagement, Faculteit der Economische Wetenschappen en Bedrijfskunde, Vrije Universiteit te Amsterdam).

Onderwerp: Verandermanagement

Inhoud college:

Anton Cozijnsen behandelt naar aanleiding van het verschijnen van het volledig vernieuwde 'Handboek Verandermanagement' vraagstukken als:

- (dramatische) uitgangssituaties om te veranderen in bedrijven
- moeilijke opgaven of uitdagende kansen voor verandermanagers?
- wat hebben ze (niet) in handen om effectief te handelen
- verandermanagement in revisie?
- de toekomst voor verandermanagement

11 februari - Prof. dr. Willem Mastebroek (Hoofdredacteur ManagementSite.nl, Partner Holland Consulting Group, Emeritus hoogleraar Organisatie-cultuur en Communicatie, Faculteit der Economische Wetenschappen en Bedrijfskunde, Vrije Universiteit te Amsterdam).

Onderwerp: Zin en onzin van verandermanagement.

Inhoud college:

Willem Mastebroek gaat in op de praktijk van verandermanagement. Er is veel mogelijk: doortimmerde stappenplannen, uitgebreide analyses, nulmetingen, programmamanagement, cultuurverandering, communicatieverbetering, de Balanced Scorecard, het INK model, total quality, kernwaarden, de lerende organisatie, het nieuwe werken, etc., etc.

Is dit nu indrukwekkend, of geleerd geleuter? Wat werkt, wat niet?

4 maart - Drs. Joost Kampen (Van de Bunt adviseurs voor organisatie en beleid, Amsterdam).

Onderwerp: Verwaarloosde organisaties: als niets meer vanzelfsprekend lijkt

Inhoud college:

Joost Kampen introduceert het begrip verwaarloosde organisatie: een metafoor voor diagnose en verandering in organisaties waar de responsiviteit weg is. Verwaarlozing is lastig vast te stellen want het gaat om iets wat ontbreekt in het leidinggeven en in de dagelijkse omgang met elkaar in de organisatie. Ontkennen is de meest voorkomende reactie. Erkennen vraagt moed maar werkt bevrijdend. De schuldvraag stellen heeft geen zin: verwaarlozing zit in het hele organisatiesysteem. 'Nieuwe ouders/managers' blijven vreemden, de loyaliteit aan de eigen ouders/oude leidinggevendenden is sterk.

25 maart - Dr. Gerard Donkers van het Landelijk Expertisecentrum Sociale Interventie (LESI).

Onderwerp: Grondslagen van veranderen, naar een methodiek zonder keurslijf.

Gerard Donkers houdt een pleidooi voor een sociaal-constructieve visie op veranderen met daarin aandacht voor het concept van zelfregulering, toegepast op organisaties. Wat is eigenlijk een krachtig zelfregulerend vermogen van een organisatie? Verwijzen de basisprocessen of basiscompetenties van veranderen inderdaad naar een 'goede en effectieve organisatie' en wat zijn de implicaties hiervan?

Er is ook ruimte om in te gaan op de veranderkundige praktijken van de deelnemers zelf. Hoe sociaal-constructief zijn die praktijken?

15 april - Jaap van 't Hek (MCM, CMC, MRSC).

Onderwerp: - ONveranderbaarheid van organisaties door robuustheid en taatheid.

Inhoud college:

Jaap van 't Hek spreekt over onveranderbaarheid van organisaties. Dit kan reden zijn om een nieuwe verandering op gang te brengen, of een andere aanpak te kiezen. Zelden om eens stil te staan bij waarom het niet wordt zoals je wilt.

Wat maakt nu dat organisaties zich niet zomaar laten veranderen? Drie zaken spelen een rol.

Wat is het onveranderbare in een cultuur waarin verandering als onvermijdelijk, verstandig en juist wordt gezien. De veranderkundige moet zichzelf ontkennen om het onveranderbare te kunnen erkennen.

Verder heeft de organisatie een robuuste kant: een weefsel van vanzelfsprekendheden die onderling een hecht bolwerk vormen.

Tenslotte is er de veranderaar die de robuuste kant en taatheid ervaart als je iets wilt veranderen aan wat vanzelfsprekend is. Welk perspectief ontstaat als je accepteert dat veel minder veranderbaar is als gehoopt?

13 mei - Dr. Paul Breman (Senior Management Consultant Twynstra Gudde, Lector Organiseren van Innovatie, Faculteit Economie en Management, Hogeschool Utrecht).

Onderwerp: Sociale Innovatie.

Paul Breman behandelt het begrip sociale innovatie: een combinatie van efficiënt produceren en duurzaam omgaan met belangen van organisatie en medewerkers.

Onze westerse samenleving dreigt slachtoffer te worden van een combinatie aan bedreigingen: vergrijzing, krappere arbeidsmarkt, stijgende kosten van de gezondheidszorg, de economische crisis, bezuinigingen bij overheid en ondernemers, concurrentie uit Azië.

Het groeiend deel van de beroepsbevolking in West-Europa dat hoger onderwijs heeft genoten, neemt geen genoegen meer met werk dat geen voldoening biedt. En door de krimpende arbeidsmarkt zijn deze medewerkers steeds meer in de positie om dat te kunnen eisen.

We kunnen op deze ontwikkelingen inspelen door slimmer en sociaal innovatiever te werken. De slag met de lage-lonenlanden kunnen en moeten we niet aan willen gaan. Europa moet producten en diensten ontwikkelen die nieuw en duurzaam zijn en mikken op sociale en duurzame innovatie met een menselijke maat.

10 juni: - Bert Coenen, lector Begeleidingskunde & Begeleidingsvormen Hogeschool Rotterdam.

Onderwerp: Het verborgen lijden in organisaties (zie zijn boek met gelijknamige titel).

Inhoud college:

Bert Coenen spreekt over het lijden in organisaties aan de hand van de actualiteit zoals bijvoorbeeld de ontwikkelingen rond TNT, AHOLD distributie, INHOLLAND. Hij behandelt ook de potentie achter dit lijden, het zgn slackgedrag. *Slackers* zoeken binnen de in hun ogen kafkaesk en faustisch ingerichte organisaties en instituties naar 'leegtes' om hun verlangens, fantasieën en creativiteit kwijt te kunnen. Een actueel voorbeeld is de huidige strijd rond Wikileaks en Hackers. De nadruk in zijn bijdrage ligt op organisatieontwikkeling vanuit eigen-kracht-principes.

24 juni - Prof. ir. drs. Willem Vrakking (Holland Consulting Group, hoogleraar Strategisch Management en Verandermanagement, Rotterdam School of Management, Erasmus Universiteit Rotterdam).

Onderwerp: Verandermanagement.

Inhoud college:

Willem Vrakking bespreekt binnen het onderwerp Verandermanagement, welke verandermodellen wanneer toepasbaar zijn.

Hij behandelt de werelden van verschil die we aantreffen bij organisaties en hoe daarmee kan worden omgegaan om verbeteringen te bereiken.

Tijdstip: vrijdagen 10.00 - 13.00 uur.

Zaal M1.02 in het nieuwe gebouw van de Amsterdam Business School, Plantage Muidergracht 12, 1018 TV Amsterdam

Kosten van de reeks: AUV-leden: € 120. Niet-leden € 315. Losse colleges voor leden € 20 en voor niet-leden € 50.

Opgave bij andragologie@uva.nl Graag tegelijk met opgave betalen op ondervermelde rekening met vermelding van Organisatieontwikkeling 2011.

Ad 13. Filosofische werkcollegereeks Hans Achterhuis en Nico Koning

Thema: De integratie-utopie

Het integratieconcept veronderstelt het ideaalbeeld van een samenleving als organisch geheel. Dat geldt voor zowel linkse als rechtse varianten van het integratie-ideaal. Het geldt zowel voor het idee van de multiculturele harmonie van bevolkingsgroepen die elkaars wereld verrijken, als voor het republikeinse ideaal van vrije burgers die hun afkomst en groepsidentiteit achter zich hebben gelaten. In werkelijkheid is een samenleving een krachtenveld vol tegenstellingen en wisselende fronten in een nooit eindigende strijd. Er zijn botsingen en conflicten op verschillende niveaus en op elk van die niveaus kunnen zowel waardenconflicten als belangenconflicten een rol spelen. Op elk van die niveaus zijn er ook verzoenende krachten werkzaam.

In 4 bijeenkomsten zal worden bekeken hoe diverse denkers de achtergronden van conflicten op verschillende niveaus belichten.

1. Botsing van culturen
2. Rivaliteit tussen individuen en uitstoting van individuen
3. Belangenconflicten en waardenconflicten
4. Etnische tegenstellingen
5. In een vijfde bijeenkomst vragen wij met betrekking tot deze thema's inbreng van de deelnemers in de vorm van presentaties.

Voor het gehele programma met literatuurverwijzingen per bijeenkomst zie www.andragologie.eu

De bijeenkomsten vinden plaats op de volgende data:

27 januari, 17 februari, 10 maart, 31 maart en de presentatiebijeenkomst op 21 april 2011

Tijd: donderdagavond van 18.00 - 21.00 uur.

Locatie: Zaal 1.09. Spinozastraat 55, 1018 HJ Amsterdam, hoek Sarphatistraat.

Kosten: AUV-leden: € 80. Niet-leden € 100.

Opgave bij andragologie@uva.nl Graag tegelijk met opgave betalen op onder vermelde rekening met vermelding van Achterhuis 2011

Ad 14. Urban Education – Drie actieve colleges Ton Notten

Thema: Overleven en opgroeien in de stad

- U wilt 2011 met een professionele uitdaging beginnen.
- U hebt kennis en ervaring opgebouwd in de sociale kwaliteit van de stad
- en die wilt u actief delen met andere professionals.

Dan is de academische leergang van andragoloog prof. dr. Ton Notten voor u bedoeld. Een unieke kans om nieuwe kennis en ervaringen op te doen. En dat voor een aantrekkelijke prijs. Breng ook uw praktijk naar een academisch-professioneel niveau.

Achtergrond

Langzaamaan groeit in ons land de belangstelling voor urban education. Ook aan het onderzoek en het hoger onderwijs is deze ontwikkeling niet voorbijgegaan. Dat kan ook bijna niet anders nu de globalisering van de (kennis)economie en de terugtocht van landelijke overheden scherp zichtbaar zijn op grootstedelijk niveau. De belangstelling voor steden is terug-van-weggeweest

Grote steden belangrijkste habitat

Grote steden vormen de *habitat* van steeds meer mensen. In de vier grootste steden van Nederland leeft 15% van de bevolking. Gemeten naar het aantal mensen in *stadsregio's*, is de helft van de Nederlanders stedeling. De grootste regio, met bijna 5 miljoen inwoners, is de Randstad. In tal van opzichten onderscheiden steden zich van de minder intensief bebouwde, landelijke omgeving. Niet alleen in grootte, maar fysiek, economisch, sociaal, cultureel en wat betreft de bevolkingssamenstelling. Steden zijn zowel broedplekken voor creativiteit en ondernemerschap als plekken van achterstand en armoede. Mondiaal woont overigens de helft van de mensheid in steden.

Opgroeien in de steden van nu

Urban education is een studiegebied dat verwijst naar zowel het opgroeien in de stad in de breedste zin van het woord: opvoeding, onderwijs, vrije tijd, het lokale jeugdbeleid, de wijkenaanpak, werkgelegenheid als naar alles wat de stad vraagt van beleidsmakers, onderzoekers, professionals en hun opleidingen. Zo'n breed terrein verlangt een samenhangende, multidisciplinaire benadering van het complexe krachtenveld dat grote steden vormen.

Urban education wordt in de Verenigde Staten al decennia toegepast als een integratieve aanpak in het hoger onderwijs en in onderzoeks- en beleidsnetwerken daar omheen. Kernelement daarvan is de stapsgewijze verbetering. Met drie actieve colleges wordt door de kring andragologie een begin gemaakt met een nieuwe reeks van leergangen urban education.

Inhoud colleges

In de drie actieve colleges komen aan de orde:

1. Vitale vraagstukken van het Nederlandse grootstedelijk onderwijs- en jeugdbeleid
2. Internationale vergelijkingen
3. Praktijk en achtergronden van de wijkherstructurering en wijkenaanpak
4. Vergelijking van Amsterdam-Rotterdam en Brussel belicht vanuit de harde fysieke, sociale en economische factoren van de grote stadseconomie en politiek.
5. Cases van de deelnemers rond:
  - leerplichtig- en levenslang onderwijs
  - de jeugdzorg
  - de wijkherstructurering

Tijd en plaats

De colleges vinden plaats op drie **donderdagochtenden** van 10.00-13.00 uur op: **17 februari, 17 maart en 21 april 2011.**

Locatie: Emmazaal, TB. 10, Sarphatistraat 104, 1018 GV Amsterdam.

De deelnemers die aan de gehele reeks bijeenkomsten deelnemen en daarin actief participeren, ontvangen aan het einde het Certificaat Andragologie en Urban Education, uitgegeven door de AUV-alumniking Andragologie van de Universiteit van Amsterdam.

De docent

Ton Notten studeerde van 1969 tot 1975 andragologie aan de Universiteit van Amsterdam. Hij promoveerde er in 1988 op het proefschrift *Rationaliteit en het schone streven*.

Ton Notten doceerde behalve op het IWA tevens op het Nutsseminarie van de UvA en was voortdurend werkzaam aan zowel het hbo als de universiteit: de UvA en de Hogeschool van Amsterdam en nadien (1998) de Vrije Universiteit Brussel en (2002) de Hogeschool Rotterdam. In Rotterdam is hij lector 'Opgroeien in de Stad' en leidt hij een kennis- en onderzoekskring die nauw samenwerkt met de gemeente Rotterdam. Hij onderhoudt over de problematiek van urban education intensieve contacten in de Verenigde Staten en in Noordwest-Europese landen.

Literatuur

Voor elke bijeenkomst komt een handleiding beschikbaar.

Twee boeken bieden de nodige support:

A.L.T. Notten, *Overleven in de stad. Inleiding tot sociale kwaliteit en urban education*. Antwerpen/Apeldoorn: Garant, 2004 en 2010 (ongewijzigde herdruk).

A.L.T. Notten (red) e.a., *De lerende stad. Het laboratorium Rotterdam*. Antwerpen/Apeldoorn: Garant, 2008.

De colleges krijgen aanvullingen uit literatuur, onderzoek en onderzoekspraktijken. De deelnemers krijgen het uitdrukkelijke verzoek om deze bronnen uit te breiden.

Ad 15.

Opgave en betaling vooraf voor de aangekondigde bijeenkomsten is nodig!

Werkcollegereeks (herhaling) Joseph Kessels: AUV-leden € 80, niet-leden € 100.

Werkcollegereeks De Zeeuw: vier colleges incl. afsluiting met presentaties AUV-leden € 80, niet-leden € 100.

Organisatieontwikkeling: acht colleges, AUV-leden € 120, niet-leden € 315. Losse colleges leden € 20, niet leden € 50.

Werkcollegereeks Hans Achterhuis en Nico Koning: AUV-leden € 80, niet leden € 100.

Urban Education, drie actieve colleges Ton Notten: AUV-leden € 80, niet leden € 100.

Losse colleges leden € 30 en niet-leden € 40.

NB: POW-leden kunnen deelnemen voor de AUV-ledenprijs.

NB: Bij elk van de 5 reeksen geldt dat deelnemers die aan een reeks deelnemen en daarin actief participeren aan het eind een testimonium ontvangen.

Opgave bij het alumnisecretariaat andragologie@uva.nl

Betaling van te voren te voldoen op rekeningnummer 5683762 van AUVkring-andragologie te Amsterdam o.v.v. Kessels 2011, De Zeeuw 2011, Organisatieontwikkeling 2011, Achterhuis/Koning 2011 of Urban Education 2011.

Ad 16. Hoe word ik lid?

Aanmelding als lid bij de AUV kan digitaal bij www.alumni.uva.nl/aanmelden
Kies aanmeldingsformulier. Kies AUV-lid en vul daarna de gegevens in.

Het lidmaatschap gaat in op de datum van aanmelding en is een jaar geldig. Bij automatische afschrijving wordt het lidmaatschap jaarlijks voortgezet. Het lidmaatschap geeft kortingen op onze colleges en bijeenkomsten en nog meer universitaire en stedelijke kortingen.

Ad 17. Informatie te verkrijgen over de Kring

E-mail: andragologie@uva.nl

Raadpleeg ook de websites: www.alumni-uva.nl/andragologie en www.andragologie.eu

**Wijzigingen in uw woon- en/of emailadres AUB
onmiddellijk doorgeven aan de AUV ledenregistratie:
relatiebeheere@uva.nl en tevens
aan ons eigen secretariaat andragologie@uva.nl**

Aanmeldingsformulier

Verzoeken bij de activiteiten waaraan u wenst deel te nemen een X te zetten tussen de haakjes en uw keuze door te geven. Bij voorbaat dank.

Activiteiten:

- ( ) Werkcollegereeks Joseph Kessels (Ad 10)
28 februari, 21 maart, 18 april en 23 mei 2011
- ( ) Werkcollegereeks Gerard de Zeeuw (Ad 11)
18 februari, 1 april, 20 mei en 24 juni 2011
- ( ) Collegereeks Organisatieontwikkeling Matthieu Karel (Ad 12)
21 januari, 11 februari, 4 maart, 25 maart, 15 april, 13 mei, 10 juni en 24 juni 2011
- ( ) Werkcolleges De integratie-utopie Hans Achterhuis en Nico Koning (Ad 13)
27 januari, 17 februari, 10 maart, 31 maart 2011 en de presentatiebijeenkomst op 21 april 2011.
- ( ) Urban Education Ton Notten (Ad 14)
17 februari, 17 maart en 21 april 2011
- ( ) Alumni-bijeenkomst op zaterdag 12 maart 2011 in de Eggertzaal (Ad 4)

Naam:
Adres:
Woonplaats:
Telefoon:
Studie:

Dit formulier kunt u schriftelijk versturen met gefrankeerde enveloppe aan:
AUV-kring Andragologie
Sarphatistraat 104
1018 GV Amsterdam

Ook kunt u zich per e-mail opgeven: andragologie@uva.nl en het formulier mailen.